

Облыстық С.Жиенбаев атындағы жасөспірімдер кітапханасы

Электронды пошта: labrari@mail.ru

Сайт: www.aktobeoub.kz

Телефондары: 50-44-48;53-01-10.

Бейбішілік даңғылы,17.

САҒИ ЖИЕНБАЕВ

БӘРІ ЖАҚСЫ АНАНЫҢ

САҒИ ЖИЕНБАЕВ

БӘРІ ЖАҚСЫ АНАНЫҢ

ӨЛЕҢДЕР МЕН ЕРТЕГІ

АЛМАТЫ «ЖАЛЫН» 1990

Пікір жазған — Абдрахман Асылбеков

Ж $\frac{4803250202-147}{407(05)90}$ 95—89

ISBN 5-610-00032-7

© «Жалын» баспасы — 1990.

АНА МЕН БАЛА

ЭЙЭЙ БАЛА

Эйэй бала жүгіріп,
Мама тілін алады.
Төсекті өзі салады,
Тыныш ұйқтап қалады.

Эйэй бала жуынып,
Айна алдына барады.
Шашын тарап алады,
Эйэй бола қалады.

БЕСІК ЖЫРЫ

Әй-әй бөпем, әй бөпем,
Ән айтайын, бал бөпем.
Ән тыңдағың келсе егер,
Және айтайын, жан көкем...

Бөпем менің ай ма екен?
Шекер ме екен, бал ма екен?
Ойнақтап бір бәйгеден
Озып келер тай ма екен?

Тас бұлақтар тауда екен,
Жас құрақтар сайда екен.
Көлбең-көлбең ұшатын
Көбелектер қайда екен?

Қара қарға қарда екен,
Жапалақтар жарда екен.
Балпаң-балпаң басатын
Балапандар қайда екен?

Әй-әй бөпем, әй бөпем,
Ұйқтадың ба, бал бөпем?..
Алдағанға көнетін
Аңқау бөпе қайда екен?

ОЙНАР ЕДІМ

Ойнар едім күнімен,
Ойнар едім түнімен,
Құлдыр-құлдыр құлынмен,
Ұзын тұмсық піліммен.
Салпаң құлақ күшікпен,
Сақалы жоқ мысықпен.
Тікенекті кірпімен,
Тілі сүйрік түлкімен.

Тағы, тағы, тағы мен
Ойнар едім бәрімен.
Ойнар едім күнімен,
Ойнар едім түнімен.

Тәтем маған:— Жат енді,
Көп ойнадың сен,— дейді.
Өзімнің де тәтемді
Ренжіткім келмейді.

МЕНІҢ МАМАМ

Бір күні әкеп,
 ақ мамам
Сыйлады бір ат маған.
Ешкім іздеп таппаған,
Ешкім мініп шаппаған.

Қолыма бір түсті ме
Құстай ұшар арғымақ!
Арғымақтың үстіне
Мініп алдым қарғып-ақ.

Арғымағым со бойда
Ұшты зулап қыр жаққа.

Қалың орман, тоғайлар
Қалып жатты бір жақта.

Асқар таулар шықты алдан
Аспанменен таласып...
Сонау-сонау бұлттардан
Кетер едім әрі асып...

Кетер едім әрі асып,
Арғымақпен көсіле,
Осы кезде мамашым
Түсіп кетті есіме.

Қалмады енді төзім де,
Жетіп келдім үш аттап...
Жатыр екем өзім де,
Мамашымды құшақтап.

МЕН ДЕ ЖАҚСЫ ОҚИМЫН

Кітаптар да, қалам да
Көп болатын ағамда.
Менде бұрын жоқ еді,
Әкелді апам маған да.

Жудым әбден бетімді,
Тарап қойдым кекілді.
Бола қалдым лезде
Болат ағам секілді.

Қолға сумка аламын,
Мектепке енді барамын.
Болат ағам секілді
Жақсы оқитын боламын.

Жұрттың бәрі білетін
Жалғыз менің мамам ба?
Бала оқытып жүретін
Мұғалима жаман ба?

Келеді ғой адамның
Бәрі сондай болғысы.
Бәлкім, менің мамамды
Оқытқан да сол кісі...

Асығыспен жететін
Ауырып қалған адамға.
Бәрін емдеп кететін
Дәрігер апа жаман ба?

Мамам ылғи жұмыста,
Мен кетемін сабаққа.
Кім күтеді дұрыстап,
Кім қарайды Маратқа?

Бақшасы бар баратын,
Болмаймыз еш алаң да.
Бар бөбекті бағатын
Тәрбиеші жаман ба?

Сайран салар күн келді,
Соқты, міне, самал да.
Баптап жүрген гүлдерді,
Бағбан апай жаман ба?

Жарық әкеп әр үйге,
Жылы ұшырап адамға,
Жақсылыққа жаны үйір
Монтер апай жаман ба?

Жүмекеннің мамасы
Кім екенін білдің бе?
Оның балға, арасы
Дем алмайды бір күн де.

Ескі үйлерді қисайған
Бұзып-бұзып табанда,
Биік-биік үй салған
Құрылысшы жаман ба?

Бәрі жақсы маманың,
Бәрі де оның керек-ау...
Бірақ әрбір баланың
Өз мамасы бөлек-ау!

ТЕРЕЗЕДЕН ҚАРАДЫМ

Терезеден қарадым,
Терезеден қарадым,
Тары жеген шүпірлеп,
Тауықтарды санадым.

Кептер ұшып барады,
Оларға да қарадым,
Келсе дағы санағым,
Үлгере алмай қаламын.

Батпырауық ұшырып,
Бір балақан бөгелді.
«Ап!..» деп еді күшігім,
Қашып ала жөнелді.

ҰЛЫ ЛЕНИН ҰРПАҒЫ

Ертең елдің тірегі —
Бүгінгі жас ұландар.
Күндей аппақ жүрегі
Келеді өсіп қырандар.

Жаңғыртып ой-қырқаны,
Асқар-асқар тауды асып,
Ұлы Ленин ұрпағы
Келе жатыр жалғасып.

ОКТЯБРЯТ

Әрі албырт, әрі епті,
Бәріне ынтық өнердің,
Сыпайы да әдепті
Октябрят деген кім?

Жаудыраған жанары,
Балбыраған гүл жүзі,
Оң қолында жалауы,
Омырауында жұлдызы.

Аямайтын көмегін
Адал, аппақ жүрегі.
Октябрят дегенің —
Октябрьдің түлегі.

ПИОНЕР

Қамқор болып кішіге,
Қанатына алады.
Үлгі барлық ісі де,
Үздік және сабағы.

Туған Отан — ұяда
Бәрі қымбат,
Бәрі ыстық.
Жетелейді қияға
Желбіреген галстук.

КОМСОМОЛ

Қол жетпейтін аспандай
Асуларды аңсады ол...
Жалаң түзге жасқанбай,
Аттанды алғаш комсомол.

Жатты құмда тербеліп,
Қанша теңіз, қанша көл,
Желбегейін жел керіп,
Келді тұңғыш комсомол.

Қақыратып түнекті,
Қияндарға барса жол,
Жалау етіп жүректі,
Аттанды алғаш комсомол!

Алатаудың етегін
Күмбір-күмбір күй шарлап,
Қызыл жалау көтеріп,
Қызыл шарлар жүр самғап...

Ала таңнан оянып,
Балапандар сапта жүр.
Қызыл туға оранып,
Келе жатыр Октябрь!

САҚШЫ

Қарамайды ол дауылға,
Қарамайды ол жауынға.
Күзетеді қас қақпай,
Туған жердің тауын да.

Қарамайды ол күніңе,
Қарамайды ол түніңе,
Күзетеді қас қақпай,
Туған жердің гүлін де.

Көл сыбырын біледі ол,
Жел сыбырын біледі ол.
Көк орманның
 шайқалған
Әр шыбығын біледі ол.

Бұлақ күліп ақса да,
Құстар сайрап жатса да,
Тыныштығын бәрінің
Күзетеді сақшы аға!

СУРЕТТЕГІ «САРБАЗДАР»

Қолға алып қағаз-қаламын,
Толғанып отыр «қолбасшы»,
Түксиіп кетті қабағы,
Үлкен бір айқас болмақшы...

Сасатын емес батырың,
Сойқаны —
көрген бұл талай.
Қаламның ұшын батырып,
Оңды да — солды сүйкеді-ай.

Алапат тозаң ұйтқиды,
Адамның есін жидырмаc,
Қаламның ұшы жүйткіді,
Қағаздың үсті қым-қиғаш.

Бәрі де кілең керемет,
Сайланып шыққан батыр-ау...
Әттең-ай, әттең!
Не керек,
Жан бітіп кетпей жатыр-ау.

Бере алмай қимыл,
у-шуын,
Отыр ғой өзі бүлкілдеп,
Зеңбіректердің гүрсілін
Аузымен айтып,
гүмпілдеп.

Қайтсін-ай,
жаудың қарасын
Құртқысы келіп отыр-ақ...
Маңдайын сүртті,
шамасы,
Тіресіп бақты екі жақ.

Ең алдымен, әрине,
Тұрар еді күн шығып.

Жер көгеріп сол бойда,
Жасыл бақтар жайқалып,
Тал басында торғайлар
Тұрар еді шайқалып.

Толар еді ән-күйге,
Аққу-қаздар көлге кеп...
Биік-биік сәнді үйлер
Бұлтқа қарай өрмелеп.

Жаңбыр құйып шелектеп,
Жерге моншақ шашылып;
Күн жарқырап кенеттен
Кетер еді ашылып.

Көк өзендер күмбірлеп,
Орман-тоғай шуылдап;
Жан-жануар би билеп,
Жатар еді дуылдап.

Қол ұстасып ұландар
Жүздерінде күлкі ойнап;
Шығар еді құмардан
Бірге шалқып, бір тойлап.

Қызыл-жасыл киіне,
Бала біткен гүлденіп;
Қайтар еді үйіне,
Мамасымен бірге еріп...

Аңсайды оны бар ел де,
Біледі оны ұландар.
Не керегін әлемге
Сәбилерден сұраңдар!

ЕР МЕН ЖЕР

ҚАЗАҚСТАН ЖАЛАУЫ

Сүйесің ғой далаңның
Гүл жайнаған алабын.
Білесің бе сен, бірақ
Қазақстан жалауын?

Қызыл жалау ол дағы
Білгенің жөн сенің де.
Ортада бар жолағы,
Ұқсайтын көк егінге.

АҚТӨБЕ

Саған қандай жер жетпек
Аяулы жер Ақтөбем.
Жатыр көктем өрнектеп,
Жасыл жапырақпенен.

Көгерсін деп тал-терек,
Дамыл таппай шапқылап,
Көшелерде еркелеп,
Ағып жатыр ақбұлақ.

Бірін-бірі кимелеп,
Балкондарға жанасып.
Ақша бұлттар үйкелеп,
Қызықтайды қарасын.

Қарсы алады әр күнін
Балапандар гүл алып...
Көктем-қала барлығын
Құшағына тұр алып.

МУҒАДЖАР*

Арлы-берлі өткенде
Алмасын деп ел көзін,
Құбажонға

көктен кеп
Қона қалған кербезім.

Желдің өзін ұшырмай,
Сылап-сипап ұлпа бұлт,
Тұрады көз ұшында
Көк жібекпен қымтанып.

Жапан дүзге жарасып,
Жалғыз өзі биік тұр.
Алыс емес арасы,
Аспаның да тиіп тұр.

Жүреді ойнап баурында
Бал-бұлақтар шапқылап...
Тартады Жем** айдынға,
Тау төсінен атқылап.

ЖЕМ

Жасыл желек аңғарда
Жатыр толқып Жемсерік,—
Алыс-алыс таулардан
Асу-асу жол шегіп.

Баяғы сол бабында,
Көрген емес жаңылып,
Жарқамыстың жанында
Жатыр мұнар жамылып.

* Мұғаджар — Ақтөбе облысындағы тау аты.

** Жем — өзен аты.

Көрдi бәрiн дала үшiн,
Өттi бастан не кезең,
Көтермейдi дауысын
Көптi көрген көне өзен.

Шыр айналып ағады
Жылда қайта жаңғырып,
Жүру үшiн даланың
Жан сусынын қандырып.

ӘЛИЯ*

Бар даланың даңқысың —
Балауса гүл, балғын қыз.
Жанын қиып халқы үшiн,
Жанып түскен ақ жұлдыз.

Бiрге соқсын дүрсiлдеп,
Туған жермен жүрегiң.
Атың жүрсiн есте деп,
Әнге қосып тұр елiң.

Аямас ек асылды,
Не жасармыз бiз артық...
Сенiң қыршын жасыңды
Жүрмiз солай ұзартып.

ШЫҒАНАҚ БЕРСИЕВ**

Сылап-сипап әр дәндi,
Саусағымен жылытып,
Бұйра-бұйра жалдардың
Топырағын үгiтiп,

* Әлия Молдағұлова — Совет Одағының Батыры.

** Шығанақ Берсиев — Тарыдан мол өнім алған атақты диқан.

Жел тигізбей өбектеп,
Әр өскінді сығалап.
Күтуші еді бөбектей
Менің атам — Шығанақ.

Баптап білек талдырған,
Бір сабағын жұлғызбай...
Көрінетін әрбір дән
Аспандағы жұлдыздай.

Қара бұлттай торлаған
Қасірет те батпады...
Алып шықты елді аман
Атам еккен ақ тары.

НҰРПЕЙІС БАЙҒАНИН*

Кірпік қақпай тұратын
Қара көздер мөлдіреп,
Ақын атам шығатын
Ақ сақалы желбіреп.

Дауылдатып, желдетіп,
Домбыраны қағатын.
Аспан асты селдетіп,
Ақ дария ағатын.

Тыңдайтын ел ән-жырды
Жүзі жайнап көктемдей,
Кеудедегі бар мұңды
Жуып-шайып кеткендей.

Қаумалап жас-кәрілер —
Жүрек тулап, қан ысып,
— Тағы айт, — дейтін қалың ел
Шалғайына жабысып...

* Нұрпейіс Байғанин — халық ақыны.